

kommende landsrets formand kunne overlades fuldmægtige at udføre foged- og notarialforretninger og at beklæde skifteretten m. v.

I den tid, der er forløbet siden retsplejelovens ikrafttræden, er antallet af retssager, der kommer til behandling ved underretterne, imidlertid undergået en meget betydelig stigning.

En af årsagerne hertil er tilvæksten i befolkningen — pr. 1. juli 1954 var folketallet for hele landet bortset fra Københavns kommune steget til ca. 3 650 000, og som en anden årsag kan nævnes, at underretternes kompetence gentagne gange er udvidet for at aflaste landsretterne og højesteret.

I samme tidsrum er der kun sket få ændringer i antallet af dommere og i retskredsens områder. Der var således 1. januar 1954 93 retskredse med 105 dommere.

Med denne udvikling har retsplejelovens princip om, at de egentlige retssager som en naturlig følge af domstolenes forfatningsmæssige stilling skal behandles af de faste dommere, ikke kunnet overholdes, og det har i stigende omfang været nødvendigt at meddele dommerfuldmægtige stående bemyndigelse til at behandle og afgøre både civile sager og straffesager. En sådan ordning er efter ministeriets opfattelse kun forsvarlig som en midlertidig nødhjælp, og da den forannævnte udvikling ikke mindst i årene efter krigen er fortsat med forøget fart, har ministeriet taget spørgsmålet om underretternes forhold op til overvejelse. Som et første resultat heraf fremsattes i folketingsåret 1953—54 et forslag om oprettelse af en retskreds med Hørsholm som tingsted og om udvidelse af antallet af dommere i Odense og Esbjerg samt om nedlæggelse af retskredsen: Nørre Rangstrup og Hviding herreder. Forslaget blev gennemført som lov nr. 206 af 11. juni 1954. Under behandlingen af forslaget blev der fra flere sider ytret ønske om udarbejdelse af en samlet plan for regulering af landets retskredsinddeling. Da det må erkendes, at der vil være betydelige fordele forbundet med en samlet behandling af spørgsmålet, selv om ikrafttrædelsen af reformens enkelte punkter i nogle tilfælde må udskydes noget bl. a. af hensyn til lokalemæssige vanskeligheder, har justitsministeriet i sommeren 1954 indkaldt forslag til omlægning af retskredsene fra de interesserede myndigheder, og på grundlag af det materiale, der herved er fremkommet, er nærværende lovforslag udarbejdet.

Ved forslaget har man i videst muligt omfang søgt at dele større retskredse i mindre fremfor at ansætte flere dommere i de større kredse, idet det efter justitsministeriets opfattelse er den for befolkningen mest tilfredsstillende ordning, at samme

dommer behandler alle retssager indenfor et område, ligesom det af hensyn til dommernes stilling vil være af betydning, at en specialisering i arbejdet undgås. Endvidere har man søgt at omlægge grænserne for retskredsene, hvor de er særlig uhensigtsmæssige, for at opnå at afstanden fra kredsens grænser til tingstedet bliver kortere, og endelig har man søgt at overflytte områder til særlig små retskredse for at opnå en mere passende fordeling af arbejdsbyrden ved embederne.

Den stigning i arbejdet, der har motiveret forslaget om ændring af retskredsene, har også gjort sig gældende ved Københavns byret, og man har fundet det nødvendigt at imødegå arbejdsstigningen ved udvidelse af antallet af dommere, jfr. nedenfor ad § 3.

Den nuværende politikredsinddeling, hvorefter landet uden for København består af 71 politikredse, er — bortset fra nogle få grænsereguleringer — uændret siden retsplejereformen i 1916, henholdsvis siden 1922, da den endelige fastlæggelse af politikredsene i Sønderjylland efter genforeningen fandt sted.

De ved retsplejereformen på grundlag af folketællingstallene fra 1911 fastlagte politikredse afveg med hensyn til indbyggerantal kun i forholdsvis begrænset omfang fra hinanden. Af politikredsene uden for hovedstaden var Århus den største med ca. 61 800 indbyggere, medens f. eks. Københavns amts nordre birk og Københavns amts søndre birk m. v. havde henholdsvis ca. 44 300 og ca. 26 700 indbyggere. De mindste politikredse var Præstø med 12 600 indbyggere, Kerteminde med ca. 18 100 indbyggere, Hurup med ca. 18 700 indbyggere, Storehedinge med ca. 19 600 indbyggere og Sakskøbing med ca. 20 200 indbyggere.

Denne ensartethed med hensyn til politikredsens indbyggerantal er nu ikke længere til stede. Et ret stort antal politikredse har nu mere end 60 000 indbyggere. De største er Københavns amts nordre birk og Københavns amts søndre birk m. v. med henholdsvis ca. 229 000 og ca. 154 000 indbyggere. Indbyggerantallet i de foran nævnte mindre politikredse er derimod på det nærmeste uændret, idet Præstø har ca. 12 000, Kerteminde ca. 20 500, Hurup ca. 20 000, Storehedinge ca. 20 200 og Sakskøbing ca. 22 900 indbyggere. Denne uensartethed i kredsens størrelse må på grund af de større byers og navnlig de københavnske omegnskommuners stærke vækst antages at blive yderligere forøget i de kommende år.

Denne udvikling, som ikke kunne forudses ved udarbejdelsen af retsplejereformens politikredsind-